

Centrum Gregoriaans

Nieuwsbrief

JAARGANG 2, NR 1

VU: MYRIAM VAN DEN HAUTEN, MORTSELSEVELDENLAAN 8, B-2640 MORTSEL

HERFSTNUMMER

Redactioneel

Dag lezer,

In een tijdschrift las ik onlangs volgende tekst: «Er zijn geen seizoenen meer. Om te weten welke periode van het jaar we aan het opsoeperen zijn, hebben we geen houvast meer aan het weer.» Hoe treffender is dit een verwoording van de kwakkelzomer van dit jaar.

In onze voortrazende samenleving is wellicht meer aan de hand dan het verlies van houvast aan atmosferische omstandigheden. De mens is zijn diepere houvast aan een door de natuur bepaald levensritme aan het verliezen. Seizoenen zijn er niet meer en 't is alle dagen zondag en kernis in de week. Misschien is het een van de sterkste eigenschappen van het gregoriaans dat het hier tegenin gaat. Het gregoriaans schenkt de mens onafgebroken een levensritme dat hij kan volgen, jaar na jaar, een gans leven lang. Gelukkig zijn wij die dit mogen ondervinden en doorgeven aan hen die (letterlijk) willen luisteren.

Het gregoriaans en de bijbelse psalmen louteren ons ook en verhinderen dat de mens al te overmoedig wordt en het gezamenlijke doel uit het oog dreigt te verliezen. De mens is meer en meer op weg om Ikaros te worden om uiteindelijk zijn vleugels aan de zon te branden. Dit laatste was zowat de levensfilosofie van de onlangs overleden cursist Lieven De Graef. Het doet deugd dat hij deze wijze gedachten heeft doorgegeven en wij verwelkomen zijn dochter als nieuwe leerling in het eerste jaar.

Maar om terug te komen op die zomer. Herinnert u zich nog de mooiste dagen? Die situeerden zich ergens in het begin van de juni-maand? Heel Vlaanderen baadde in de warme zonnestralen en ergens aan de rand van dat Vlaanderen, dicht bij de schreve, lag een klein dorpie waar die zonnestralen nog omkranst werden door hemelse gezangen. Voor hen die Watou 2000 meemaakten, was de zomer toen al meer dan geslaagd. Verder in dit nummer komen wij nog uitgebreid terug op het gregoriaans festival.

Binnenkort gaat weer een nieuw cursusjaar van start. Reeds een veertigtal inschrijvingen mochten wij ontvangen. De kracht van het gregoriaans blijft dus aanspreken!

De redactie

Myriam Van den Hauten (nieuwsbrief.gregoriaans@wanadoo.be)
Willy Schuyesmans (willy@schuyesmans.be)

Enkele praktische punten

- Cursisten en oud-cursisten ontvangen de nieuwsbrief nog steeds gratis. Andere geïnteresseerden kunnen een jaarabonnement (4 nummers) nemen door storting van 200 frank op rekening 890-0144155-44 met vermelding *abonnement nieuwsbrief gregoriaans*. Aan Nederlandse abonnees vragen wij dat zij een gekruiste cheque in BEF opsturen.

- De deadline voor de volgende editie is 1 december 2000. Graag ontvangen wij uw reacties op artikels en nieuwtjes over de gregoriaanse koren in Vlaanderen en Nederland.

Verenigingsleven

Cursusjaar 1999-2000 : Enquête

Zoals voorgaande jaren werd ook op het einde van de cursus 1999-2000 een vragenlijst rondgedeeld en een evaluatie gehouden samen met de cursisten over het afgelopen jaar.

Met als leidraad de antwoorden op deze korte enquête hebben bestuur en docenten een volle dag lang de koppen bij elkaar gestoken en werden weerom enkele afspraken voor de toekomst gemaakt. Het is mede door deze positieve inbreng van de cursisten dat de cursus gregoriaans van Drongen steeds beter kan worden! Docenten en bestuur danken daarom gemeend allen die de enquête met zorg hebben ingevuld.

We sommen hier de belangrijkste bedenkingen even op :

- ◆ Het samenvoegen van jaar 1B met jaar 1A wordt voor het cursusjaar 2000-2001 behouden. Nadien zal er, na een nieuwe evaluatie, bekeken worden hoe het verder kan. Het samenvoegen met 1B was dit jaar niet erg geslaagd. Zo konden de inhaallessen voor 1B niet allemaal plaatsvinden en was de gregoriaanse notenleer in jaar 1B niet door iedereen voldoende gekend. Het samenvoegen van jaar 1A en 1B voor het cursusjaar 1998-1999 was echter wel een succes.
- ◆ De docenten zullen bij het geven van een huistaak trachten eerst een typevoorbeeld klassikaal op te lossen zodat men naderhand thuis analoog kan werken.
- ◆ De afgestudeerden zullen een attest van gevolgde studiejaren ontvangen.
- ◆ Er wordt nagedacht over het oprichten van een cursuskoor.
- ◆ Voor de zangpraktijksessies zal men zorgen dat de nodige informatie op voorhand aan de ingeschrevenen wordt bezorgd, zodat zij zich beter kunnen voorbereiden.
- ◆ Voor de luisterstages zal er meer een gericht luisteren onder begeleiding zijn. Zo zal de docent meer aandacht vragen voor sommige interessante stukken van een gregoriaans gezang.

Met
de steun
van

Watou

31 mei - 4 juni 2000

7^e Festival van het Gregoriaans te Watou

Tijdens het voorbije Hemelvaartweekend vond in het West-Vlaamse grensdorp Watou het *Zevende Internationaal Festival van het Gregoriaans* plaats. In vier audities, twee concerten en een indrukwekkend aantal liturgische vieringen zongen 24 groepen uit 13 Europese en Aziatische landen gregoriaans van een zeer hoog niveau. Er waren meer dan tienduizend bezoekers.

Hoog en laag

Watou is telkens weer het feest van het gregoriaans. Het festival liep over vijf dagen! Koren van Ierland tot Estland, van Noorwegen tot Italië en van Frankrijk tot Korea lieten zien dat het hernieuwde gregoriaans stilaan tot volle wasdom begint te komen. Vrijwel alle koren baseerden hun uitvoeringswijze op de inzichten van Cardine en zijn latere geestesgenoten.

Kooratelier

Dit zevende festival zal de geschiedenis ingaan als het festival van de processieantifonen. Tientallen prachtige stukken uit dit vrijwel nooit meer uitgevoerde repertoire waren hier te horen. Dat hadden we vooral te danken aan het studiewerk van frater Kees Pouderoijen OSB, die festivalorganisator Bernard Dehegheer al jaren bijstaat voor de inhoudelijke opbouw van de audities. Frater Kees gaf tijdens dit festival trouwens ook een opgemerkt kooratelier rond het thema *Van antifoon tot sequentie: ontwikkeling van genres en vormen in het Gregoriaans*. Het Nederlandse koor *Hartkeriana* verzorgde daarbij de muziekvoorbeelden.

Miskleun

Toch was het uitgerend dat koor dat op het festival een wat mindere indruk naliet. Dat was mogelijk te wijten aan het vele hooi dat dit koor op de vork nam. In hun beide gedaanten (*Hartkeriana* en de met amateurs uitgebreide *Schola Cantorum Amsterdam*) verzorgden ze, steeds o.l.v. Eugeen Lieven d'Abelardo, niet alleen een volledige uitvoering van de

metten op woensdagavond, maar ook nog twee audities en de genoemde muziekvoorbeelden bij het kooratelier. Hoewel zij hun hun kunnen eerder al bewezen, werkten ze hier meer dan eens slordig af, intoerden ze fout of was de koorklank verre van homogeen. Jammer.

Om dan maar meteen de tweede misser te vermelden: de *Ordo Virtutum* van Hildegard von Bingen, een oervervelende vertoning van *A Cappella Köln*. Gelukkig was het tweede deel van deze lange concertavond in Poperinge een schot in de roos: de *Schola Sanctae Sunnivaie* uit Trondheim, Noorwegen verraste o.l.v. Anne Kleivset door de mooie, geschoolde stemmen, de professionele aanpak en vooral door het inspirerende gregoriaans dat ze brachten. Een

avond eerder had Trondheim ook al de pré-ouverture afgesloten in Wervik, waar uitsluitend vrouwenschola's optraden met een programma, helemaal gewijd aan de Stad Jeruzalem.

De krenten

Het eigenlijke festival bestond uit vier audities waarin telkens vijf of zes koren gezongen brachten rond het thema *Jesus Christus: gisteren, vandaag en tot in eeuwigheid*. De meer dan twintig koren allemaal bespreken is onmogelijk, maar ik haal graag de krenten uit de pap. Een zeer positieve indruk maakte de jonge schola *Exaudi Domine* uit Mortsel (België) o.l.v. Stefan Meesen, al misten ze nog wat concertervaring. De *Schola Cantorum Maastricht* o.l.v. Hans Leenders heeft die duidelijk wel. Prachtige rustige stemmen, een ingetogen geluid. Elke neum wordt even keurig uitgevoerd met een onwaarschijnlijke vanzelfsprekendheid.

De *Cantate Girl's and Boy's Schola* uit Boedapest o.l.v. Ferenc Sapszon jr. zong met prachtige stemmen, gedragen en fris, acht responsoria uit de advent. Dit koor zingt zeer geconcentreerd en ook hun tekstbehandeling en uitspraak is tot in de puntjes afgewerkt. *Laudate Dominum* uit Kortrijk o.l.v. Werner Beheydt toonde met hun mooie, ge-

inspireerde geluid aan dat gregoriaans zingen tegelijk bidden kan zijn.

De o's en a's waren niet van de lucht toen de *Pueri Cantores* uit Korea o.l.v. zuster Catharina Jungsun Kim aantraden. Dertig schattige kindjes in kleurige Koreaanse gewaden zongen - zonder partituur! - he-

Foto: Bart Guns

laas een oubollig gregoriaans volgens de gedateerde *Méthode de Solesmes*. Zelfs de *ictus* zijn ze niet vergeten. Mocht dit echter een festival met prijzen zijn, kregen zij zonder enige twijfel de prijs van het publiek.

Een vaste waarde is Joseph Kohlhäufel met zijn befaamde *Choralschola ehemaliger Regensburger Domspatzen*. Ze brachten een zeer expressieve uitvoering, die bij wijlen zelfs dramatisch werd, bijvoorbeeld bij het haast uitgeschreeuwde *Timete Dominum* in het responsorium *Audivi voces*.

Een echte verrassing was het Italiaanse koor *La Bottega Musicale* o.l.v. Giovanni Gucci. Ze blijven vooral bij door hun toch wel heel bijzondere timbre. Hun gezangen glijden rustig en zelfverzekerd voort en zijn versierd met mooie repercuissies.

Feilloos

Een absoluut hoogtepunt was de auditie van de *Schola Gregoriana Pragensis* o.l.v. David Eben. Deze zangers zijn academisch geschoold en dat hoor je natuurlijk. Zij brachten zeer virtuoos het weinig gekende Gallicaanse repertoire van processieantifonen. De zondagse auditie bestond volledig uit koren die hun mosterd bij het *Choeur grégorien de Paris* gehaald hebben. Hun dirigenten zijn daar opgeleid. Met succes, zo bleek. Eerst hoorden we de *Schola Benedicta* uit Praag o.l.v. Jiri Hodina. Zij zongen gezangen uit de dodenliturgie in een krachtige uitvoering. Het *Choeur Grégorien de femmes de Seoul* o.l.v. Chang-Rhyong Lee blijft dicht bij de tekst en weet keurig spanning op te bouwen over hele zinnen en zelfs een hele antifoon heen.

Ook *Vox Clamantis* uit Estland o.l.v. Jean-Eik Tulve heeft zijn wortels bij het Parijse koor en zingt op een rustige, vertellende manier. En dan waren daar weer de Hongaren o.l.v. Ferenc Sapszon jr waarvan wij nog de *Jubilate Girl's Schola* te goed hadden. Dit jonge vrouwenkoor zingt heel vlot en natuurlijk met mooie stuwung en lang volgehouden spanning.

De allerlaatste auditie kwam toe aan het *Choeur grégorien de Paris, Voix de femmes*, een professioneel gezelschap met gevormde stemmen o.l.v. Olga Roudakova. Elke neum voerden ze feilloos uit vanuit een natuurlijk aanvoelen. Maar ze gingen nog een stap verder en bouwden een spanning op over het hele stuk en over elke zin in het bijzonder.

Natuurlijke plaats

Toch ook nog even de vele liturgische vieringen vermelden die je vrijwel nergens nog kunt beleven zoals in Watou: twee pontificale hoogmissen en een rist officies van metten, via lauden tot vespers. Is het niet boeiend en hoopgevend dat Watou enerzijds niet bang is van een gregoriaans concert, maar tegelijk ook deze zang zijn natuurlijke plaats in de liturgie geeft.

Willy Schuyesmans

Een volledig verslag van Watou 2000 kun je lezen op de website <http://listen.to/plainchant>. Volg de link 'Watou'.

Koorleven

Chorale Sancti Jacobi

Samen met enkele vrienden hebben wij, eind 1998, en dit op vraag van Z.E.H. L. De Maere, pastoor van de Sint-Jacobsparochie in Antwerpen, een gregoriaans koor opgericht. De *Chorale Sancti Jacobi* heeft als doel om de eerste zondag van iedere maand de hoogmis van 10 uur op te luisteren in deze mooie parochiekerk gelegen in het oude stadscentrum van Antwerpen. Momenteel zingen we telkens het proprium (zonder offertorium), het kyriale (met *asperges me* in plaats van kyrie) en enkele bijkomende Latijnse acclamaties.

Onze leden hebben geen theoretische kennis van het gregoriaans. De uitzondering hierop ben ikzelf, die reeds enkele jaren de cursussen van het *Centrum Gregoriaans* heb gevolgd. Stelselmatig proberen we wel onze techniek te verbeteren, waarbij we vooral aandacht besteden aan het tot uitdrukking brengen van de boodschap die in de tekst zit.

De *Chorale Sancti Jacobi* is een gemengd koor. Dit is eerder uit noodzaak wegens een gebrek aan kandidaten. Toch hebben wij nu een tiental enthousiaste leden. Alhoewel we in eerste instantie op zoek zijn naar nog enkele extra mannelijke krachten, is iedereen uiteraard van harte welkom.

Dirk Baeten

Colloquium

Gregoriaans in de wereld van vandaag

Op 25 november om 9 uur vindt het *Colloquium Gregoriaans* plaats in de Nationale Basiliek van Koekelberg - zaal VITA ingang 5, Brussel. Dit colloquium wordt georganiseerd door het tijdschrift *Canticum novum* met de medewerking van het *Centrum Gregoriaans*.

Er zijn referaten in het Frans of het Nederlands over de thema's: 'De waarden van het gregoriaans in de wereld van vandaag' en 'Wat te doen om de praktijk van het gregoriaans te bevorderen?' door:

- Denis Crouan, voorzitter 'Pro Liturgia' (Frankrijk)
- Eugeen Lieven d'Abelardo, directeur van de Schola Cantorum Amsterdam
- Bernard Deheegher, voorzitter van het Internationaal Festival van het Gregoriaans in Watou
- François Fierens, medewerker van het tijdschrift 'Canticum novum'
- Carlo Hommel, directeur van de Scola gregoriana van de kathedraal van Luxemburg
- Eric Trekels, professor aan het 'Conservatoire royal de Bruxelles'.

Er is doorlopend verkoop van gregoriaanse boeken en cd's.

Om 17:30u: Plechtige Eucharistieviering
Inschrijven kan alleen schriftelijk bij mevr. Michèle Gruslin, F. Pi-restraat 30, B-1090 Brussel. Betalen kan met cheque of door overschrijving op rekening nr. 210-0681951-93 van *Canticum Novum*, Brussel.

Prijs: 980 fr. of 24,30 euro voor het volledige aanbod, buffet en abonnement op 'Canticum novum' inbegrepen; 680 fr. of 16,86 euro zonder buffet; 780 fr. of (19,34 euro) zonder tijdschrift; 480 frank of 11,90 euro zonder buffet en tijdschrift. Inschrijvingen na 18 november betalen 300 frank (7,44 euro) extra. Info: Bruno Zegers, Wetteren T:+32.9.369.38.68 F:+32.9.366.46.85

Agenda

- ◆ **30/9 en 1/10:** kun je van dichtbij kennismaken met alle **Vlaamse abdijen**. Honderden exclusieve rondleidingen, wandelingen, debatten, lezingen, tentoonstellingen, vieringen, getuigenissen en concerten geven een verrassend en intrigerend beeld van het dynamische cultureel en spiritueel leven in de abdijen. Deelnemen aan het weekend kost 545 frank voor 2 personen, inclusief brochure en het gratis boek *Abdijen-abc*. Info en inschrijving: Davidsfonds, Blijde-Inkomststraat 79-81, B-3000 Leuven. Tel. 016/310.600; Fax 016/310.608.
- ◆ **1/10 9:00 Zuid-Limburgs Gregoriaans Koor Abdij Mariënlof Colen, B-3841 Kerniel-Borgloon, België.** Mis van de 26e zondag door het jaar: *Omnia quae*. Info: 012.74.14.67
- ◆ **7/10 20:00 Scola Gregoriana Brugensis** olv Roger Deruwe Sint-Jacobskerk te Brugge Gezamenlijk optreden van Scola Gregoriana Brugensis en gemengd koor Collegium de Dunis o.l.v. Ignace Thevelein. Info: Roland Declerck, Brugge 050.314.557.
- ◆ **14/10 20:00 Scola Gregoriana Brugensis** olv Roger Deruwe Sint-Jozefskerk te Aalst Gregoriaanse gezangen voor de H. Jozef. Info: Roland Declerck, Brugge 050.314.557.
- ◆ **15/10 14:30 Zuid-Limburgs Gregoriaans Koor Abdij Mariënlof Colen, B-3841 Kerniel-Borgloon, België.** Mariavespers Rozenkransmaand Info: 012.74.14.67 F:
- ◆ **20-22/10 Stichting Amici Cantus Gregoriani** Abdij O.L.Vrouw van Koningshoeven Tilburg Nederland. Week-einde cursus gregoriaans voor gevorderden. Er wordt veel gezongen. Inlichtingen en aanmelding: secretariaat Stichting ACG, Torenhoeckstraat 14, 5056 AN Berkel-Enschot, Nederland. Info: Stichting Amici Cantus Gregoriani, Berkel-Enschot T:+31(0)13.533.1094
- ◆ **26/11 9:00 Zuid-Limburgs Gregoriaans Koor Abdij Mariënlof Colen, B-3841 Kerniel-Borgloon, België.** Mis van Christus Koning: *Dignus est*. Info: 012.74.14.67
- ◆ **3/12 9:00 Zuid-Limburgs Gregoriaans Koor Abdij Mariënlof Colen, B-3841 Kerniel-Borgloon, België.** Mis van de eerste adventszondag: *Ad te levavi*. Info: 012.74.14.67
- ◆ **10/12 16:00 Scola Gregoriana Brugensis** olv Roger Deruwe Karmelietenkerk te Brugge (Ezelstraat) Meditatie met tekst en Gregoriaanse gezangen rond Advent en Kerst Info: Roland Declerck, Brugge T:+32.50.314.557
- ◆ **24/12 23:50 Zuid-Limburgs Gregoriaans Koor Abdij Mariënlof Colen, B-3841 Kerniel-Borgloon, België.** Mis van de kerstnacht: *Dominus dixit*. Info: 012.74.14.67

(advertentie)

(advertentie)

Zoekertjes

- Bestaat er - voor de lessen esthetica in het secundair onderwijs - kwalitatief videomateriaal dat een goede inleiding op het gregoriaans brengt? Wie helpt mij aan titels van films met gregoriaans in de soundtrack? (cfr. *The Name of the Rose*) Wie helpt mij aan literatuur (fiction) waarin gregoriaans (even) aan de orde is? Graag antwoord aan: Gino Malfait, Grote Dijk 11, B-8600 Diksmuide. Tel. 051/50.37.70; fax 051/50.05.16.
- Gregoriaanse koren kunnen gratis hun uitvoeringen aankondigen op de **Gregoriaanse website**. Stuur uw aankondingen per e-mail aan willy@schuyesmans.be of aan Willy Schuyesmans, Broechemsesteenweg 290, B-2560 Nijlen.
- Heeft je koor een nieuwe cd uit? Maak dat dan bekend aan al wie belangstelling heeft voor gregoriaans. Stuur een recensie-exemplaar naar de **Gregoriaanse website**, p/a Willy Schuyesmans, Broechemsesteenweg 290, B-2560 Nijlen.

Cursus gregoriaans

Gregoriaans kan je leren

Cursusjaar 2000-2001

Inschrijven kan ook nu nog!

Op zaterdag 25 november start het nieuwe cursusjaar in Drogenen. We geven hieronder alvast de data van de verschillende modules en de te betalen prijs.

Cursus	Data	Prijs
1a	25/11 nm, 2/12 vm, 16/12 nm, 13/1 vm, 20/1 nm, 27/1 vm, 10/2 nm	-
1b	27/1 nm, 10/2 vm	4.500 fr
1a+b	17/2 vm, 10/3 nm, 17/3 vm, 24/3 volledige dag	7.450 fr
2	25/11, 16/12, 20/1, 10/2, 10/3, 24/3	7.450 fr
3	25/11, 16/12, 20/1, 10/2, 10/3, 24/3	7.450 fr
Praktijk voor 2+3	27/1 vm, 17/2 vm, 17/3 vm +4	800 fr per sessie
Praktijk vr afgestudeerden	2/12, 13/1, 27/1, 17/2, 17/3	800 fr/nm 3.500 fr vr 5 sessies
Seminaries vr afgest.	op aanvraag van belangstellenden in in o.a. modaliteit, handschrift Laon, liturgie, liquescens etc.	afhankelijk van het Onderwerp

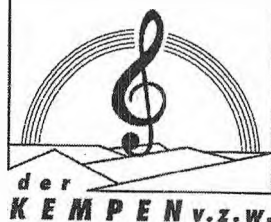
- ◆ De cursus vindt plaats in de Oude Abdij van Drogenen (bij Gent) in een mooie kader en is gemakkelijk bereikbaar met het openbaar vervoer.
- ◆ De docenten zijn allemaal specialisten Gregoriaans. Ze hebben hun kennis voor u vertaald in een toegankelijke, maar grondige cursus.
- ◆ De docenten zijn ook alle koorleider, zodat je tegelijk goed leert zingen.
- ◆ Via huistaken leer je de leerstof goed integreren.
- ◆ Elke cursusdag heeft een gedeelte praktijk en wordt besloten met de uitvoering van een officie (koorzang van monniken). Daarnaast zijn er extra zangsessies voorzien.
- ◆ De organisatie berust bij een vzw die voor u een enthousiast team klaar heeft staan.

Informatie en inschrijvingen

Lucienne Van Gastel
A. Vereeckestraat 1/12
B-2220 Heist-o/d-Berg.
Tel. 015/24.13.63
E-mail: cursist.gregoriaans@pandora.be.

Betalingen op rek. nr 890-0144155-44
Vanuit Nederland met gekruiste cheque in Belgische frank.

CONCERTVERENIGING

Redactieadres:

p/a Myriam Van den Hauten
Mortselveldenlaan 8
B-2640 Mortsel

Tel. 03/449.43.15

E-mail: nieuwsbrief.gregoriaans@wanadoo.be